

Foto: Veilinghuis Van Spengelen, Hilversum

Spoedaanvraag uit Appingedam

Het was met enige aarzeling dat museumdirecteur Cynthia Heinen in augustus 2020 bij de Vereniging Rembrandt aanklopte. De zomervakantie was immers nog niet voorbij en de veiling waar het om ging, zou al over twee weken plaatsvinden. Maar de wetenschap dat er twee zeldzame zilveren voorwerpen uit Appingedam op de markt kwamen, gaf de doorslag.

NIEUWE AANWINST

Zilveren trekpot

Gerrit Hoving
ca. 1740. Zilver, H 16 cm
Bijdrage: € 4.196 vanuit het
Groninger Fonds
MUSEUM STAD APPINGEDAM

Aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Groninger Fonds en een particulier).

Het is een zeldzaamheid dat er zilver uit Appingedam opduikt, want er is maar weinig ‘Damster’ zilver bewaard. De twee 18de-eeuwse trekpotten die op 2 september bij een Hilversums veilinghuis werden aangeboden, zijn beide rond 1740 gemaakt door zilversmid Gerrit Hoving uit Appingedam. Trekpotten werden gebruikt om een sterk thee-extract in te maken: op de getrokken thee werd telkens opnieuw water opgeschonken om de thee tot drinkbare sterkte te verdunnen. Thee was in de 18de eeuw nog voorbehouden aan welgestelde mensen: uit die tijd dateren ook de rijkversierde theekistjes die afgesloten konden worden, zodat het personeel de theeblaadjes niet stiekem mee kon nemen.

SPANNENDE VEILING

Museum Stad Appingedam, dat een beeld geeft van de stedelijke geschiedenis met de lokale productie van zilveren voorwerpen als een van de accenten, bezit een unieke collectie op dit gebied en heeft zich als opdracht gesteld deze deelcollectie waar mogelijk uit te breiden. De Vereniging Rembrandt heeft al eerder aankopen van Museum Stad Appingedam gesteund, maar omdat het hier om een online veiling op korte termijn ging, klopte ik toch met enige schroom aan. Het bleek geen enkele belemmering te zijn: er kon een spoedaanvraag worden ingediend en de Vereniging Rembrandt bood zelfs aan een expert uit eigen gelederen naar de trekpotten te laten kijken. Vervolgens liet de Vereniging ons weten dat wij tot een hoger bedrag konden bieden, omdat de geraadpleegde specialisten verwachtten dat de uiteindelijke prijs ver boven de schatting uit zou kunnen komen. En dat was maar goed ook, want het werd een bijzonder spannende veiling waarbij de biedingen een onverwachte vlucht namen. De hoop was ten minste één van beide exemplaren te bemachtigen. Dat is gelukt, maar inderdaad voor een hogere prijs dan was geschat. Zelfs tijdens de veiling heb ik nog telefonisch overlegd met de Vereniging. Dat er zo actief werd meegedacht en dat de betrokkenheid zo groot was, was hartverwarmend.

DRAKENKOP

De nu verworven trekpot is een mooi voorbeeld van een theepot waarmee gepronkt kon worden. Hij is fraai vormgegeven en rijk versierd met klassieke motieven en zelfs voor Groninger zilver uitbundige decoraties, zoals de tuit in de vorm van een drakenkop. Waarschijnlijk was het oor oorspronkelijk van zilver, zoals bij een theepot van de 18de-eeuwse zilversmid Reinder Pieters Frima in de collectie, maar werd dat oor door een houten exemplaar vervangen. Op de bodem is hij gemerkt met ‘G H’ als meester-teken en voorzien van initialen die verwijzen naar een vroegere eigenaar: T L H. Mogelijk was dit Trijntje Leujes Huisinga, die in 1741 geboren werd in Garsthuizen en in 't Zandt overleden is in 1805. Dit detail maakt de trekpot nog interessanter voor het museum: niet alleen is de maker verbonden met Appingedam, maar ook woonde de vermoedelijke 18de-eeuwse eigenaar in de regio. ↘

Cynthia Heinen
Directeur Museum Stad Appingedam

De twee 18de-eeuwse trekpotten in de vitrine bij het veilinghuis.

Ingekraste initialen T L H die verwijzen naar een eerdere eigenaar.

De pot is gemerkt met de initialen G H als meester-teken.